

بازار ایرانی، تجسم اندیشه پایدار (نمونه موردی، بازار مهاباد)

1- دکتر کامران علیزاده آذر عضو هیئت علمی گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد، ایران.

karo.alizadeh@gmail.com

2- لاله تدین* دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین المللی جلفا، ایران.

Laleh_td@yahoo.com

3- فرزانه اقبال لشکر دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد عجب شیر، ایران.

Farzaneh.eghballashkar@gmail.com

4- لایون تدین دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات زنجان، ایران.

Lavin.tadayon@yahoo.com

چکیده

بازار در شهر سنتی ایرانی یک رودخانه است مانند یک رشته عاطفی، همانطور که جریان صاف و زلال آب در رود به بالا دست چشم دوخته، بازار ایرانی چشم در چشم شرایط اجتماعی و اقتصادی و سیاسی جامعه دوخته است. بازارهای سنتی ایران نقطه تقاطع جامعه شهری و روستایی و عشایری، با بافت یکسانی در زمینه اجتماعی در ایران روبرو بوده هر چند که در نقش ها و صورت ها متفاوت و اعجاب انگیز هستند. اقلیم و فرهنگ بومی در این میان نقشی جاودانه دارد. اقلیم سرد و کوهستانی نمونه های بارزی از تطابق معماری با شرایط طاقت فرسای طبیعت بوجود آورده است. شهر مهاباد با بازاری که ریشه ای چهارصد ساله دارد، با نقش های ماندگاری از گذشته در طرح و رنگ و در فرم و کارکرد، نمونه بارزی از این نوع معماری است. در این مقاله سعی گشته است که در کنار بررسی و تحلیل میدانی بازار مهاباد به نقش های آن در گذشته های دور و نزدیک پرداخته شود. تا بتوان با تحلیلی مناسب و با آموختن درسهای تلخ گذشته خطراتی را که با توسعه مدرنیسم در کمین شهر سنتی و بازار ایرانی است مرتفع نمود خطراتی همچون قطع رشته زلال بازار و نقش اجتماعی پیوند دهنده آن و جایگزینی آن با فضاهایی فاقد اصالت و روح معماری ایرانی و همینطور خطر تهدید جامعه سنت گرای ایرانی و جایگزینی آن با بی محتوایی و اصالت های بدون مفهوم.

واژه های کلیدی: بازار، معماری ایرانی، اقلیم کوهستانی، مهاباد

مقدمه

شهر محیطی است که در آن انسان ها زندگی کرده، کار و رفت و آمد می کنند، در تعاملات اجتماعی با یکدیگر دیدار و مراوده کرده، بر دانش خود می افزایند، خود را سرگرم ساخته، تفکر کرده و آمال و آرزوهایشان را می پرورانند.

شهرسازی مدرن با بی توجهی به مسائل کیفی فضای شهرها و اولویت دادن به مسائل کمی و خصوصاً تأکید بر نقش اتومبیل و مشکلات ترافیکی و تکیه بر روش های فنی به جای توجه به نیازهای واقعی ساکنین شهرها و اساساً نادیده گرفتن مردم با عدم موفقیت روبروست، چرا که مردم با محیط زیستشان که پیوستگی تمام با تاریخ و فرهنگ آن دارد